

Pollari, Kirsi

Lapsipotilaan päätöksentekokyky ja sen arviointi

Acta Universitatis Lapponiensis 387. Lapin yliopisto. Rovaniemi 2019. 357 sivua.

Lakimies

2/2020

s. 266–273

1. Aluksi

Tutkimus koskee vuodelta 1992 olevaa potilaslakia (so. lakia potilaan asemasta ja oikeuksista), etenkin lain 7 ja 9 §:iä. Kyseessä on siis – ainakin pääosin – oikeustieteellinen tutkimus, vaikka otsikossa sitä ei vielä sanotakaan. Väittelijä tuo sen esiin vasta sivulla 16 todetessaan: ”Tutkimukseni tavoitteena on tarkastella alaikäisen potilaan päätöksentekokyvyn arvioinnin *oikeudellista* perustaa sekä selkeyttää arvioinnin elementtejä. Samalla tarkoituksena on antaa välineitä terveydenhuollon käytännön toimintaan, sen kehittämiseen ja valvontaan.”

Teema on ajankohtainen monesta eri syystä. Ensiksi viittaa siihen, että myös *Sanna Marinin* hallituksen ohjelmassa on mukana, jo ainakin kahden edellisenkin hallituksen ohjelmassa ollut sosiaalihuollon asiakaslain ja potilaslain uudistaminen itsemääräämisoikeutta paremmin kunnioittavaan suuntaan. Ministeriön lainvalmistelutietojen mukaan tavoitteena on säätää yksi yhtenäinen asiakas- ja potilaslaki nykyisten kahden lain sijaan.

Kirsi Pollari ei kuitenkaan tuo juurikaan esille lainuudistamistarpeita, vaan keskittyy pääosin voimassa olevan lakiin. Hän ei tutki potilaan itsemääräämisoikeutta yleisesti vaan keskittyy alaikäisten potilaiden asemaan. Todennäköisesti alaikäisten asema nousee kuitenkin jollain tavoin esille uudistuksen päästyä vauhtiin. Myös alaikäisten asemaa koskevassa sääntelyssä on tarvetta uusille ”tuulille”. Toisaalta koko kirjan ideana on, että pelkästään lakiteksti ei määrittele lasten tosiasiallista vaikutusvaltaa heitä itseään koskevissa asioissa.

Toiseksi, nyt tarkastettavana oleva työ on ajankohtainen, koska siinä käsitellään vaikeaa lapsen edun käsitettä, joka on keskeinen juuri nyt kiistanalaisessa al-Holin vankileirillä olevien suomalaislasten kotiuttamista koskevassa kysymyksessä. Kirjoittajalla varmaan olisi sanottavaa siinäkin asiassa.

Ajankohtainen aihe on kansainvälisestikin, sillä Hart Publishing on juuri julkaissut kirjan ”Parental Rights, Best Interests and Significant Harms”, jonka ovat toimittaneet *Imogen Goold*, *Jonathan Herring* ja *Cressida Auckland*. Kirja käsittelee etenkin pari vuotta sitten paljon esillä ollutta Charlie Gard –tapausta.

* Virallisen vastaväittäjän, dosentti *Liisa Niemisen* Lapin yliopiston oikeustieteiden tiedekunnalle antama, 27.1.2020 päivätty lausunto vähäisin muutoksin.

Pollarin väitöskirja lapsipotilaan asemasta on edelläkävijän asemassa, sillä aiempaa tutkimusta ei Suomessa teemasta juurikaan ole. Lähinnä voidaan mainita *Markku Helinin* muutama artikkeli esimerkiksi Lääkärilehdessä vuonna 2003. Itse olen tutkimuksissani vain sivumennen maininnut potilaslain em. pykälät.

Väitöskirjan esikuvana ovat ilmeisesti olleet pari *Ursula Kilkellyn* ja *Mary Donnellyn* artikkeleita vuosikymmenen alusta (mm. Child-Friendly Healthcare: Delivering on the Right to be Heard). Lisäksi oletan, että tutkimuksen teeman muodostumiseen vaikutti suuresti pohjoismaisen bioetiikkakomitean seminaariin perustuva julkaisu ”Children’s Participation and Decision-Making in Medical Matters” (2013), jota ei tosin mainita lähdeluettelossa.

Vaikka tieteellistä tutkimusta teemasta ei juurikaan ole, käytännössä teema on monille tuttu. Tämä on juuri niitä asioita, joista jokaisella tuntuu olevan mielipide. Mielipiteet vaihtelevat kuitenkin suuresti. Olen testannut asiaa kysymällä, kuka saa päättää noin 12-vuotiaan lapsen hampaiden oikomisraudoista. Oikomishoitohan tehdään yleensä 9–12 vuoden iässä, vaikka myös aikuisten hampaita voidaan oikoa. Vastaukset vaihtelevat toisinaan myös sen mukaan, kummaltako vanhemmalta asiasta kysytään, lapsen sukupuolella on merkitystä samoin kuin lapsen harrastuksilla. Lisäksi merkitystä saattaa olla sillä, suoritetaanko hoito julkisella vai yksityisellä puolella. Kirjan aihe olisi siten herättänyt vilkkaan keskustelun väitöstilaisuutta seuranneessa auditoriossa, jos yleisö olisi otettu mukaan keskusteluun.

Kirsi Pollarin kirja eroaa nykyisin tarkastettavien väitöskirjojen enemmistöstä ainakin kahdessa suhteessa. Ensinnäkin, se on monografia, ja toiseksi, se on kirjoitettu suomeksi. Oletan, että väittelijä ajattelee lukijakunnan muodostuvan muista kuin kansainvälisestä oikeustieteen tutkijakunnasta. Hän ehkä toivoo, että myös ns. suuri suomalainen yleisö löytäisi kirjan, terveydenhuoltohenkilöstön lisäksi. Tämä toive ei ole kovin helposti toteutettavissa sen vuoksi, että väitöskirjalle asetetaan aika korkeat tieteelliset vaatimukset.

Yleisesti käytössä olevan määritelmän mukaan väitöskirja on tieteellinen, itsenäiseen tutkimukseen perustuva monografia tai artikkeliväitöskirja, jossa esitetään uutta tietoa. Väitöskirjan tulee

- sisältää uutta tieteellistä tietoa;
- osoittaa väittelijän kriittistä ajattelua;
- osoittaa oman tieteenalan syvällistä tuntemusta;
- osoittaa metodien hallintaa ja soveltamiskykyä;
- olla tieteellisesti vakuuttava;
- sisältää perusteltuja tuloksia;
- olla tieteellisesti rehellinen ja tutkimuseettisten normien mukainen.

Kiinnitän lausunnossani huomiota paljolti samoihin seikkoihin kuin esitarkastuslausunnossa. Osaan niistä sain väitöstilaisuudessa itseäni tyydyttävän vastauksen, osaan taas en saanut täysin tyydyttävää vastausta.

2. Muotoseikat

Vasta väitöspäivänä minulle selvisi, että kirja ei olekaan sähköinen julkaisu. Tämä on poikkeuksellista, sillä Lapin yliopiston sivulla lukee, että ”Lapin yliopiston väitöskirjat julkaistaan pääsääntöisesti elektronisina, avoimina verkkojulkaisuuksina Acta electronica Universitatis Lapponiensis -sarjassa, jos julkaisijana on Lapin yliopisto. Julkaisualustana on Lapin yliopiston Lauda-julkaisuarkisto. Väitöskirjan julkaiseminen elektronisena on sinulle maksutonta, mutta halutesasi voit teettää väitöskirjasta omalla kustannuksellasi lisää painettuja kopioita. Yliopisto kustantaa väitöstilaisuutta varten painettavat kappaleet eli vastaväittäjä, väittelijä, kustos, esitarkastajat, yliopiston arkisto sekä tiedekunta saavat yhden kappaleen kukin.”

Nykyään suuri osa oikeustieteen väitöksistä jää vähälle huomiolle, koska niitä ei julkaista enää kovakantisina kirjoina perinteisessä Suomalaisen Lakimiesyhdistyksen A-sarjassa. Tietääkseni väittelijä ei edes tarjonnut kirjaansa julkaistavaksi tuossa sarjassa. Miksei? *Open access* on tosin nykyään suosituksena kaikessa julkaisemisessa, ja myös sen nopeus huomioon ottaen on ymmärrettävää, että avoin julkaiseminen menee helposti A-sarjan edelle. Kirsi Pollarin kirjaa ei liene mainostettu missään muualla kuin yliopiston lehdistötiedotteessa, joten lukijoiden löytäminen voi olla haasteellista. Tieteen tavoitteena on kuitenkin levitä yhteiskuntaan; sitä ei tehdä pelkästään tieteen itsensä vuoksi.

Väitöskirjan otsikko on jossain määrin ongelmallinen. Onko siitä tarkoituksella jätetty sana OIKEUDELLINEN pois? Ja vierastan mallia, jossa otsikko muodostuu kahdesta sanasta, joita yhdistää ja-sana. Vastaako kirjan sisältöä, jos otsikko olisi ”Lapsipotilaan päätöksentekokyvyn oikeudellinen arviointi”?

Samoin sisällysluettelo ja sen otsikointi ovat ongelmallisia. Sisällysluettelo ei ole kovin informatiivinen, ja siinä on varsin vähän alaotsikoita. Otsikot muodostuvat yleensä kahdesta sanasta, joita yhdistää ja-sana (esim. Tutkimus ja sen tausta, miksei Tutkimuksen tausta?). Lisäksi asiahakemisto puuttuu. Vastaväittäjän tehtävään valmistautuessani tein itselleni oman pienen asiahakemiston. Tämä ei kai ole lukijan velvollisuus.

Kirjan kieli on monelta osin niin sanottua kapulakieltä, ja kirjoittajaa vaivaa niin sanottu substantiivivauti (”käydään keskustelua”). Esimerkkinä tästä, ks. sivulla 14, toisen kappaleen kolmas virke: ”Jo ennen varsinaisen lainvalmistelun aloittamista käytiin keskustelua...”. Alaviitteissä on liikaa tekstiä, myös sellaista,

mikä kuuluisi varsinaiseen tekstiin (esim. ks. alaviite 438: Euroopan ihmisoikeussopimuksen merkitys lapsille ja alaviite 794: soft law).

Lukijalle, joka ei ole tutkimuksen käsittelemien asioiden syvälinen asiantuntija, Pollarin kirja saattaa olla raskaslukuinen pitkine virkkeineen ja laajoine alaviitteineen.

3. Yleisiä kysymyksiä (aiempi tutkimus, metodi ym.)

Onko kirjan lukujen järjestys tarkkaan harkittu? Yleisestä erityiseen vai toisin päin? Itse kirjoittaisin ensin ihmisoikeussopimuksista ja perustuslaista ja vasta sitten niitä toimeenpanevasta laista. Nyt kirjan III luku käsittelee yksityiskohtaisesti potilaslakia, ja IV luku käsittelee pääosin YK:n lapsen oikeuksien sopimusta (liian yksityiskohtaisesti syntyä ym. yleisiä kysymyksiä). Eli yleisestä erityiseen olisi odotetumpi lähestymistapa, etenkin jos ajattelee muita kuin juristilukijoita.

Kirjassa on laajahko aiempaa tutkimusta koskeva jakso (s. 23–27). Siihen on varmaan koottu jokainen suomeksi julkaistu potilasta koskeva oikeudellinen teksti. Tekstissä mainitaan kuitenkin vain kirjoittajan nimi, ja julkaisut puolestaan mainitaan alaviitteissä vuosiluvuilla (esim. Nieminen 2015, 2013a, 2010 ja 1990a). On raskasta lukea tuollaista esitystä, etenkin kun kirjoittajana en itsekään muista, mitä noiden numeroiden taakse sisältyy. Esimerkiksi sivun 24 teksti on täysin vierasta, vaikka sen tulisi koskea minua: ”useat tutkimukset liittyneet potilaan oikeuksiin ja niiden fokuksessa on usein ollut myös alaikäisen potilaan oikeudet”.

Lisäksi sivun 25 mukaan Hakalehto on ”toimittanut teoksia, joissa lapsipotilaan asema ja oikeudet ovat keskiössä” (ei alaviitettä). Lukijaa varmaan kiinnostaa, mitä nuo teokset ovat. Ovat jääneet huomaamatta minultakin. (Vasta jälkikäteen tajusin, että kyse oli Hakalehto-Wainion & Niemisen ja Hakalehdon & Pahlmanin toimittamista kirjoista. Niihin sisältyy joitakin potilaslakia koskevia artikkeleita. Miksi toisen toimittajan nimi oli jätetty pois? Tuollainen käytös ei ole tutkimuseettisesti hyväksyttävää.) Olisi yleensäkin kannattanut ottaa tekstissä esille tärkeimmät julkaisut. Nyt tekstistä on vaikea löytää tärkeimpiä julkaisuja, kun kaikki pienet artikkelitkin on koottu mukaan.

Tutkimuksessa on käytetty useita metodeja (s. 16–34): sääntelyteoria, empiirinen oikeustutkimus, lainoppi, minkä lisäksi tutkija ilmoittaa käyttävänsä ns. ongelmahakuista lähestymistapaa. Sen toi Suomeen *Urpo Kangas* vuonna 1982 julkaistussa väitöskirjassaan. Tutkiessaan lesken sosiaaliturvan sisältöä voimassa olevan lain mukaan hän löysi tuollaista lainsäädäntöä monelta oikeudenalalta, ja myös perusoikeudet nousivat esiin. Tämä oli tuohon aikaan uutta. Aiemmin ei oikeudenalojen välisiä rajoja juurikaan ylitetty tutkimuksessa. Kankaan

oppilas, *Anna Mäki-Petäjä-Leinonen*, puolestaan toteaa väitöskirjassaan, että ”ongelmakeskeisen metodin kiistattomaksi ansioksi voidaan lukea se, että siihen turvautumalla on mahdollista hahmottaa vaikeaa yhteiskunnallista kysymystä oikeudellisesta näkökulmasta.”

Sääntelytutkimuksen osalta kirjoittaja toteaa (s. 28), että siinä arvioidaan kriittisesti voimassa olevan lain tarkoituksenmukaisuutta. Pystyvätkö potilaslain säännökset alaikäisen asemasta vastaamaan säännöksen käytännön soveltamisen haasteisiin? Myös Kankaalla oli tutkimuksessaan lainsäädäntöteoreettinen ongelma (sosiaaliturvan normatiivisten mahdollisuuksien erittely, s. 18–19). Kankaan väitöskirja kuitenkin puuttuu lähdeluettelosta.

Empiirisen tutkimuksen anti oikeustieteelliselle tutkimukselle on kirjoittajan mielestä sen esiin tuominen, että lainsäädäntö ei välttämättä toimi käytännössä siten kuin oli tarkoitettu, vaan säädösten tulkintaan ja soveltamiseen vaikuttavat useat lainsäädännön ulkopuoliset tekijät (s. 33).

Kirjoittajan mielestä (s. 30–31) väitöskirja on enemmän sääntelytutkimusta kuin lainoppia. Eri lukijoita saattavat kiinnostaa kirjasta eri asiat, mutta se ei haittaa, sillä kirjassa on jokaiselle jotakin. Sen takia en pidä ongelmallisena, vaikka kirjalle on tyypillistä metodinen moninaisuus.

4. Oikeuslähdeoppi

Oikeuslähdeopista ei ole kirjassa erillistä lukua. Se olisi kuitenkin tarpeen, koska kirjassa on annettu suuri painoarvo soft law’lle, jota ei kuitenkaan määritellä tarkemmin, vaan se mainitaan vain alaviitteessä 794 ja lyhyesti sivulla 108. Ammattieettiset ohjeistukset ja YK:n lapsen oikeuksien komitean yleiskommentit ainakin luetaan soft law’hon. Molemmista on kirjoitettu paljon oikeuslähdeopin kannalta (*Allan Rosas, Liisa Nieminen* ym.), mutta kirjan lähteistä puuttuu jopa *Randi Sigurdsenin* artikkeli lapsen oikeuksien komitean antaminen yleiskommenttien oikeuslähdeopillisesta asemasta, joka on julkaistu Retfærd-lehdessä vuonna 2014. Myöskään laillisuusvalvojien päätösten asemaa oikeuslähdeopin kannalta ei kirjassa pohdita. Esimerkiksi *Raimo Siltala* on kirjoittanut siitä.

Oikeuslähdeopista olisi löytynyt hyvää materiaalia etenkin *Juha Karhun* Lakimies-lehdessä vuonna 2003 julkaisemasta artikkelista ”Perusoikeudet ja oikeuslähdeoppi”, ja vielä selvemmin ilmaistuna Lakimies-lehdessä 2019/7-8 (”Oikeudellinen kokemus oikeuslähteenä”).

Lisäksi kirjoittaja näkee kehityksen liian yksinkertaisena todetessaan sivulla 118, että ”juridiset oikeudet kasvaneet sellaisista periaatteista, jotka alkuaan ovat olleet lähinnä ammattikunnan omien sääntöjen varassa.” Tältä tilanne näytti toisen maailmansodan tapahtumien valossa, kun lääkärit hyväksyivät sodan

jälkeen omia eettisiä ohjeitaan, joiden he katsoivat menevän ristiriitatilanteessa lainkin edelle. Kansainvälisten ihmisoikeussopimusten myötä tilanne on paljolti muuttunut. Enää ei ole kyse muodollisesta oikeusvaltiosta vaan sisällöllisestä oikeusvaltiosta. Lääkäreiden luomat eettiset ohjeistukset eivät välttämättä ota huomioon kaikkien ihmisten oikeuksia, vaan kyse on usein vain lääkäreiden omien oikeuksien turvaamisesta (esim. abortti ja eutanasia). Lääkärit kokevat joutuvansa kamppailemaan etiikastaan lainsäätäjää vastaan. Esimerkiksi *Helen Askitopoulou* ja *Antonis N. Vgontzas* ovat todenneet, että: "We are living at a time of a paradigm shift in the fields of medical care and medical ethics. This is the time when the medical profession tries to uphold its moral and normative integrity against transformations caused by legal and socio-economic concerns."²

5. Lapsipotilaan asema lapsi- ja lääkintäoikeudessa (IV luku)

Kirjan IV luku on tärkein luku, mutta siinä on eniten ongelmia. Sivujen 103–114 lapsen oikeuksien sopimusta koskeva yleistieto sopimuksen taustasta, tulkin-
nasta ja sen toimeenpanosta Suomessa on tarpeetonta tässä yhteydessä.

Kirjoittaja pyrkii lokeroimaan tutkimuksensa hyvin kapeasti, hän kehittää uutta "lapsilääkintäoikeutta" tai "lääkintälapsioikeutta". Miksi sellainen on tarpeen? Hänelle lapsioikeus kiinnittyy YK:n lapsen oikeuksien sopimukseen ja lääkintäoikeus vastaavasti Euroopan neuvoston biolääketiedesopimukseen, ja hän pyrkii yhdistämään näistä kahdesta omat "lapsilääkintäoikeudelliset" periaatteet (s. 105–145).

Noin tekemällä annetaan liian suppea kuva asiasta. Miksei Euroopan ihmisoikeussopimusta ole otettu mukaan? Sen käsittely rajoittuu alaviitteeseen 438, jossa viitataan minun kantaani Euroopan ihmisoikeussopimuksen suu-
resta merkityksestä lapsille. Se on kuitenkin yhä myös lasten kannalta tärkein ihmisoikeussopimus ainakin Euroopassa muun muassa tehokkaan valvontakoneistonsa vuoksi. Ihmisoikeustuomioistuin on käytännössään vedonnut myös lapsen oikeuksien sopimukseen ja kehittänyt mm. lapsen edun käsitteen, vaikkei Euroopan ihmisoikeussopimus sellaista tunne. Tästä on tunnetun lapsen oikeuksien tutkijan Ursula Kilkellyn kirja "The Child and the European Convention on Human Rights", jota kirjoittaja ei ilmeisesti tunne.

Suomen perustuslain 6 §:n 2 momentti sisältää samantapaisen säännöksen lasten vaikutusmahdollisuuksista heitä itseään koskeviin asioihin kuin lapsen

2. Helen Askitopoulou – Antonis N. Vgontzas, The relevance of the Hippocratic Oath to the ethical and moral values of contemporary medicine. Part II: interpretation of the Hippocratic Oath—today's perspective. *European Spine Journal* 2018, s. 1488–1489.

oikeuksien sopimuksen 12 artikla, mutta tätä kirjassa ei käsitellä juuri lainkaan; se mainitaan lyhyesti sivuilla 38–39 toisen asian keskellä sivuseikkana.

Lainopin kannalta tärkeimmästä luvusta on edellä mainituista syistä johtuen muodostunut ongelmallinen. Näen sen paljolti johtuvan puutteellisesta perus- ja ihmisoikeusasiantuntemuksesta ja ylipäättään vajavaisesta valtiosääntöoikeudellisesta asiantuntemuksesta.

6. Kyselytutkimus lääkäreille

Väitöskirja ei ole kuitenkaan vain lainopillinen, vaan siihen sisältyy myös lääkäreille tehty kyselytutkimus. Siitä totean vain, että siihen vastanneet lääkärit ovat varmaan hyvin paneutuneita asiaan, sillä niin pitkä ja monimutkainen kysely mielestäni on.

7. Yhteenveto

Kirjan VI luku on otsikoitu: ”Yhteenveto ja pohdinta lapsipotilaan päätöksenteosta ja sen tukemisesta”. Siinä on ja-sanalla yhdistetty kaksi eri asiaa. Yhteenveto riittäisi otsikoksi.

Se on kirjan paras luku, ja tutkija on siinä omimmillaan. Tällä luvulla hän ”myy” kirjan muille kuin juristilukijoille. Kirjoittaja korostaa, miten tärkeää on, että ammattihenkilöiden koulutukseen sisältyy lasten oikeuksia koskevaa koulutusta. Tämä on tärkeää, mutta en näe asiaa niin suppeasti, että kyse olisi vain YK:n lapsen oikeuksien sopimusta koskevasta koulutuksesta. Mielestäni koulutukseen tulee sisältyä yleisempää perus- ja ihmisoikeusjuridiikkaa.

8. Johtopäätökset

Vastaväittäjän roolin mukaisesti huomioni on keskittynyt paljolti tutkimuksen puutteisiin. Ansiot saattavat jäädä vähemmälle, vaikka niitä ilman muuta on runsaastikin, alkaen väitöksen vaikeasta ja moniulotteisesta teemasta.

Väittelijällä saattaa tietenkin olla erilainen käsitys monesta asiasta ja niin onkin, kuten väitöstilaisuudessa käydystä keskustelusta kävi ilmi. Luonnolli-

sesti näin on oltavakin, ja vastaväittäjä myös saa yhä pysyä omassa kannassaan. Muutoin ei voitaisi puhua tieteellisestä tutkimuksesta.

Kun ajattelen asiaa lukijan kannalta, kirjan vakavimmat muodolliset puutteet ovat asiahakemiston puuttuminen, kielessä on yhä ongelmia, ja kirjassa on liian pitkiä virkkeitä.

Sisällöllisistä puutteista mainitsen etenkin Suomen perustuslain ja Euroopan ihmisoikeussopimuksen käsittelyn lähes täydellisen puuttumisen kirjasta. Niitä ei voida sivuuttaa tutkimuksen rajauksilla. Oikeuslähteistä yleensäkin olisiin kaivannut erillistä lukua. Niin sanottu Karhun oikeuslähdeoppi, jota esiteltiin vuoden 2019 viimeisessä Lakimies-lehden numerossa, olisi ollut erityisen sopiva tähän tutkimukseen. Reaaliset käytännön näkökohdat ja oikeudellinen kokemus sopivat tähän yhteyteen.

Aiheesta olisi ollut mahdollista kirjoittaa pelkästään lainopillinen tutkimus, mutta väittelijä päätti ottaa suuremman urakan. Ehkä hän noin pystyy vaikuttamaan myös käytäntöihin. Tosin kaikkia ongelmia ei voida ratkaista lakia muuttamalla, vaan tilannekohtaiselle harkinnalle jää aina tilaa.

Kirjan ansioina mainitsen uuden, omaperäisen aiheen löytämisen, johon tutkija on paneutunut koko sydämeästään. Kyse ei ole vain opinnäytteestä, vaan paljon enemmän. En kuitenkaan sano, että kyse olisi elämäntyöstä, koska toivon että tutkimus ei jää tähän, vaan väittelijällä on varmaan iso nippu aiheita odottamassa.

Kirjan VI, Yhteen veto-luku, on mielestäni kypsän ammattitutkijan työtä. Kunhan jaksaa lukea kirjan alun, tätä lukua lukee ilokseen.

Yhteen vetona sanottakoon vielä, että kirjan ansiot ylittävät reilusti sen puutteet.

Alussa esitetyt kriteerit täyttyvät selvästi.

- Kirja osoittaa oman tieteenalan syvällistä tuntemusta;
- samoin se osoittaa metodien hallintaa ja soveltamiskykyä;
- on tieteellisesti vakuuttava
- ja sisältää perusteltuja tuloksia.

Kun Kirsi Pollari on vielä asiantuntevasti ja vakuuttavasti puolustanut väitöskirjaansa väitöstilaisuudessa, esitän mielihyvin Lapin yliopiston oikeustieteiden tiedekunnalle, että OTM Kirsi Pollarin tutkimus ”Lapsipotilaan päätöksentekokyky ja sen arviointi” hyväksyttäisiin osaksi oikeustieteen tohtorin tutkintoa.

Liisa Nieminen